

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.127/2021/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a dr. Dömös Erzsébet Paula ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt **Felperes1** (felperes címe) felperesnek – a dr. Visontai Csongor Ügyvédi Iroda (Cím14, ügyintéző: dr. Visontai Csongor ügyvéd) által képviselt **Alperes1** (alperes címe) alperes ellen kártérítés és sérelemdíj tárgyában indult perében – amely perbe a dr. Pozderka Ügyvédi Iroda (Cím8, ügyintéző: dr. Pozderka Gábor ügyvéd) által képviselt Alperesi beavatkozó1 (Cím8) az alperes oldalán beavatkozott – a Budapest Környéki Törvényszék 27.M.70.050/2020/49. számú ítéletével szemben a felperes által 50. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érinti, fellebbezett részében - részben - megváltoztatja és a felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 20.000.000 (húszmillió) forintra, az alperes által fizetendő eljárási illetéket 1.050.000 (egymillió ötszázharmincezer) forintra, a szakértői díj összegét 314.538 (háromszáztizennégyezer ötszázharmincnyolc) forintra emeli fel. A fennmaradó 687.400 (hatszáznyolcvanhétezer négyszáz) forint felperest terhelő elsőfokú eljárási illetéket, továbbá 162.036 (százhatvankettőezer harminchat) forint szakértői költséget az állam viseli, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint + Áfa és a beavatkozónak 100.000 (százezer) forint + Áfa forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg 400.000 (négy százezer) forint fellebbezési illetéket az állam javára. A felperest terhelő 916.600 (kilencszáztizenhátezer hatszáz) fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítélete és az általa megállapított tényállás

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2021. január 29. napján meghozott 27.M.70.050/2020/49. számú ítéletével a felperes keresetét részben alaposnak találta és 15.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest. Ezen felül háztartási kisegítő költsége címén 2021. február 1-jétől minden hónapban, havonta előre esedékesen a tárgyhó 15. napjáig véghatáridő nélkül 38.480 forint járadék, továbbá közlekedési többletköltség címén 2021. február 1. napjától minden hónapban, havonta előre esedékesen a tárgyhó 15. napjáig véghatáridő nélkül, havi 5.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította azzal, hogy a felek és a beavatkozó a perben felmerült költségeiket maguk viselik.

[2] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes 2014. augusztus 25-től határozatlan idejű munkaviszonyban állt az alperessel segédmunkás munkakörben. 2016. május 11-én a felperes munkavégzés során Besnyőn, a P. utca aszfaltozási munkálatainak ellátása során súlyos áramütéses balesetet szenvedett. A felperes kezelte a beton adagolásához használt betonpumpa gémjét (csövét), ami olyan közelségbe került a járda felett futó 22 kW-os szabadvezetékhez, hogy elektromos ív képződött és a felperes áramütést szenvedett.

[3] A baleset következtében a felperes a bal térd, a jobb alkar, a jobb hónalj-tájék, a bal könyöktájék, a hasfal területén, továbbá a nyak elülső felszínén, a bal kézen és a bal alkaron, a jobb lábszáron III-IV. fokú elektromos áram okozta égési sérüléseket szenvedett el, a környező részekeken pedig kiterjedt II. fokú égési sérülései keletkeztek. Az égési sérülések miatt a felperes bal alsó végtagját combtöből kellett amputálni, továbbá amputálni kellett a bal keze II-III-V. ujját. Mindezek sérülések a felperesnél maradandó fogyatékosságot eredményeztek.

[4] A felperes a balesetet követően több alkalommal részesült kórházi kezelésben, illetve több műtetre is sor került részben az amputálás, részben az elhalt bőrrészek eltávolítása, bőrfelületek pótlása érdekében. A felperest 2016. május 11-től a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Intenzívterápiás Osztályán, majd 2016. május 16-tól, július 8-ig a Plasztikai és Égési Sebészeti Osztályon kezelték. 2016. augusztus 11-én ideggondozóban került sor a gondozására, amely során közepes depressziós epizódot, állandó szomatiform fájdalmat, poszt-traumás stresszt állapítottak meg, a gyógyszerek mellett pszichoterápiát javasoltak. A felperes rehabilitációs kezelésére 2016. szeptember 13. és 2016. október 17., továbbá 2017. február 23. és 2017. március 3-a között került sor az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben. A második kezelést követően a felperes már könyökmankóval és a műlábprotézissel elsajátította a mozgást, önállóan képessé vált ezeket az eszközöket fel-, illetve levenni és sík talajon járóképesnek minősült. A kórházi kezelések közötti időszakokban otthonában tartózkodott, kezdetben az élettársa, később az édesanyja ápolták, illetve gondozták.

[5] A felperes 2016. augusztus 1-jétől fogyatékosági támogatásra vált jogosulttá a név8 Kormányhivatal 1-3045048583. számú határozata értelmében, havi 25.418 forint összegben. név7 Kormányhivatala 2017. július 1-jétől a ügyszám5/3. számú határozatával rokkantsági ellátást állapított meg a felperes részére, havi 48.005 forint összegben. Az elsőfokú komplex minősítés szerint a felperes egészségi állapotának mértéke 25%, össz-szervezeti egészségkárosodása 75%, ezen belül a mozgásszervi rész-kár 65 %, bőrgyógyászati rész-kár 15 %, pszichiátriai rész kár 15 %. Rehabilitációja nem javasolt, kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható. A felperes a fizikai munkavégzőképességét teljes egészében, a munkaképességét pedig 75%-ban veszítette el. Tanult szakmájában, azaz autószerelő és központifűtés-szerelő végzettségei alapján nem képes munkavégzésre. Bal kezének hüvelyk- és középső ujját csipeszként tudja használni, ezáltal korlátozott a bal kéz használata. A balesettel összefüggésben kialakult állapota végállapotnak minősül.

[6] Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperes kártérítési felelőssége megállapítható-e a felperest ért balesettel összefüggésben. Figyelembe vette a kormányhivatal1 Foglalkoztatási Főosztálya Munkavédelmi és Munkaügyi Ellenőrzési Osztálya balesettel összefüggő közigazgatási eljárása során feltárt bizonyítékokat, az alperes és az kft.2 között létrejött alvállalkozási szerződés tartalmát, illetve értékelte a munkavédelmi szabályszegésekkel kapcsolatban a minisztérium másodfokú határozatának indokolásában foglaltakat is. A munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. § (1) bekezdése, továbbá 167. § (1), (2) bekezdése alkalmazásával megállapította, hogy az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felperes perbeli balesetért, mert a terhére megállapított munkavédelmi szabályszegések, mulasztások okozati összefüggésben álltak a bekövetkezett balesettel. Az elsőfokú bíróság az alperes mentesülését megalapozó körülményeket nem talált bizonyítottnak. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a munkaterületen dolgozó más személyek részéről is történtek szabályszegések, mivel az alperes ellenőrzési körébe tartozó esemény váltotta ki a balesetet, amellyel az alperesnek számolnia kellett, vagyis elvárható volt tőle, hogy a károkozó eseményt elkerülje.

[7] Az elsőfokú bíróság a keresetben megjelölt 30 millió forint sérelemdíj elbírálása körében az Mt. 9. §-a alapján alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42-54. §-ai, továbbá az Mt. kártérítési felelősségre vonatkozó szabályai alapján a következő körülményeknek tulajdonított jelentőséget. A név7 Kormányhivatalának rokkantsági ellátást megállapító határozata, továbbá a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a felperes sérülései a perbeli baleset következményei. A balesettel okozati összefüggésben került sor a felperes valamennyi kórházi kezelésére, a balesetet követő műtétekre, beavatkozásokra. A felperes súlyos mozgásszervi fogyatékosnak minősül és segédeszköz használatára szorul. Egészségkárosodása, fogyatékos állapota teljes mértékben baleseti eredetű, tehát a baleset miatt sérült a testi épséghez és az egészséghez fűződő személyiségi joga. Mindezekre tekintettel sérelemdíj illette meg az őt ért nem vagyoni sérelmekért.

[8] A sérelemdíj összegszerűségének megállapítása körében az elsőfokú bíróság figyelembe vette a jogsértés súlyát, az alperes oldalán megnyilvánuló felróhatóság mértékét, a jogsértés felperesre és környezetére gyakorolt hatását, azt, hogy a megítélt összeg valóságos elégtételt nyújtson az okozott hátrány kompenzálására, ugyanakkor a jogsértés szankcionálására is alkalmas legyen. Az Alaptörvényre utalva kifejtette, az élethez és a testi épséghez való jog az egyik legalapvetőbb személyiségi jog, amely a felperes esetében véglegesen sérült, mivel maradandó fogyatékoságot, egészségkárosodást szenvedett el a baleset következtében. Az alperes oldalán értékelte, hogy a jogsértő magatartás nem volt szándékos, csupán súlyosan gondatlan, mivel a kötelező munkavédelmi előírások maradéktalan betartása esetén a baleset elkerülhető lett volna.

[9] A sérelemdíjat növelő tényezőként vette figyelembe, hogy a felperes hosszabb időn keresztül mérhetetlen fájdalmakat, nagyfokú traumát élt át az elszenvedett áramütés, illetve az égési sérülések miatt. Hosszú időn keresztül kórházi kezelésre szorult és több műtétet kellett rajta végrehajtani, amely jelentős fájdalmakkal járt. A felperes a legkedveltebb szabadidős tevékenységétől, a gördeszkázástól, végleg el van zárva, állapota a szabadidős és sporttevékenységekben véglegesen akadályozza. A fizikai munkavégzéssel összefüggő szakképesítéseit a jövőben nem tudja használni, mert fizikai munkavégző képességét teljes mértékben elvesztette. Emiatt a tanult szakmaiban nem tud elhelyezkedni és az alperesnél ellátott munkakörét sem tudja betölteni. Korábbi baráti, jó munkatársi kapcsolatait sem tudja olyan módon ápolni ahogy a balesetet megelőzően, mert kevésbé tud és kevésbé szeret az otthonából kimozdulni, csak telefonon tudja tartani a kapcsolatot az ismerősökkel. A felperes a baleset bekövetkezésekor csupán 34 éves volt, két kiskorú gyermeke van. A balesetet megelőzően a háztartási munkákat önállóan látta el, a baleset óta azonban ápolásra, gondozásra szorul, a háztartási munkákban segítséget kell igénybe vennie. A balesettel összefüggésben volt olyan időszak, amikor teljesen kiszolgáltatott helyzetben volt. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette továbbá a balesettel összefüggésben elszenvedett pszichiátriai károsodást, a 15 %-os mértékű pszichiátriai részkárt. Ennek következtében a felperesnél rendszeresen megjelennek a hangulatzavarok és szorongás. Mindezekon felül az élettársi kapcsolatának megszakadásában is szerepet játszott a baleset. Új párkapcsolat kialakítása a testi állapotára figyelemmel rendkívül nehezített.

[10] A sérelemdíj mértékét csökkentő tényezőként vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy az orvosszakértői vélemény szerint a felperesnek további rehabilitációra lenne szüksége, amelyen azonban saját elhatározásából nem vett részt. Az ideggyógyászati kezelést megszakította, nem vette igénybe a pszichológusi segítséget, holott ezek a terápiák alkalmasak lehettek volna a testi, lelki állapota, közérzete javítására. A felperesnek felróható, hogy a megmaradt munkaképességét a baleset óta eltelt időben nem hasznosította, munkalehetőségek felkutatásával nem foglalkozott. Az elsőfokú bíróság az Mt. 167. § (2) bekezdése alkalmazásával kifejtette, a felperes részben tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének és ezt a sérelemdíj összegét kisebb mértékben csökkentő tényezőként kellett figyelembe venni. Mindezek alapján 15.000.000 forintban határozta meg a felperest megillető sérelemdíj összegét, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[11] Az elsőfokú bíróság a vagyoni kárigények kapcsán a felperes által előterjesztett ápolási és gondozási költség iránti keresetet a 2017. március 1-jét megelőző időszak

vonatkozásában a kereseti kérelem alapján, az abban megjelölt összecszerűség szerint találta alaposnak. Ezzel kapcsolatban figyelembe vette a kórházi ápolások időtartamát és azt, hogy a felperest korábban az élettársa, később az édesanyja (tanú3) gondozza, segíti a mindennapokban. A felperes 2017 márciusától már csak időnként szorul segítségre, azonban a tanúvallomás, az orvosszakértői vélemény és a rendelkezésre álló orvosi iratok alapján, 2016. július 8-a és szeptember 13. között napi 3 óra időtartamban a gondozás indokoltága megállapítható volt. Az elsőfokú bíróság a keresettel egyezően, a felperes által becsatolt név5 Szolgálat árlistájából kiindulva állapította meg a felperest megillető lejárt gondozási díj összegét és a keresetnek megfelelően a 300.000 forint lejárt járadék megfizetésére irányuló igényt alaposnak találta. A 2016. október 17. és 2017. február 22-i időszakra szintén a keresettel egyezően, napi 2 órában határozta meg a gondozást igénylő időtartamot. A felperes által benyújtott szolgáltató árajánlatát alapul véve a felperest megillető lejárt járadék összegét erre az időszakra a keresettel egyezően, 360.000 forintban határozta meg.

[12] Az elsőfokú bíróság a 2017. március 3-tól kezdődő időszak tekintetében a keresetet elutasította, mert a szakértői vélemény és az orvosi iratok szerint ekkortól a felperes már nem szorult gondozásra. A felperes édesanyja a tanúvallomásában csak a 2020. márciusát követő időszakra tudott nyilatkozni, amikor már együtt élt a felperessel, ezt megelőzően azonban nem voltak napi, közvetlen kapcsolatban. Ebből következően a tanú vallomását a bíróság nem találta alkalmasnak a szakvéleményben foglaltak megcáfolására. A felperes nem bizonyította, hogy 2017. márciusát követően legalább részben gondozásra szorult, ezért az elsőfokú bíróság az ezt követő időszakra vonatkozó keresetet elutasította.

[13] A háztartási kisegítő költsége iránti igényt a kereset szerint találta alaposnak az elsőfokú bíróság. Megállapította, hogy volt olyan időszak az orvosszakértői vélemény anamnézis részéből kitűnően, amikor a felperes a baleset után egyedül élt, kisebb bevásárlásokat, egyszerűbb házimunkákat, mosogatást, teregetést kerekesszékből is önállóan el tudott végezni. A szakértői vélemény alapján 2017. március 3-tól a felperes önellátó, ez azonban közvetetten bizonyította azt, hogy az ezt megelőző időszakban nem volt képes önállóan valamennyi háztartási munkát elvégezni. Az elsőfokú bíróság, részben a szakértői vélemény hiányosságaira hivatkozva, 2017. március 3. napját követő időszakra is megállapította a háztartási kisegítő igénybevétele indokoltságát, alapvetően a felperes egészségi állapota, mozgásában fennálló korlátozottsága alapján. Nyomatékosan vette figyelembe a felperes édesanyjának tanúvallomását, emellett köztudomásúnak tekintette, hogy a felperes kerekesszékekben, illetve protézis esetén mankóval közlekedve, kizárólag a jobb kezét tudja teljes értékűen használni, ezért a legtöbb házimunka elvégzésére önállóan nyilvánvalóan nem képes. Mivel az állapotában javulás nem várható, a háztartási kisegítőre a jövőben is rá fog szorulni. Az összecszerűséget az elsőfokú bíróság a mindenkor minimálbér alapulvételével határozta meg arra figyelemmel, hogy a felperes nem hivatkozott hasonló tevékenységre vonatkozó konkrét díjakra. Általános élettapasztalat alapján figyelembe vette, hogy az átlagos házimunka különösebb képesítést, szakképesítést nem igényel. A felperes édesanyjának tanúvallomása alapján a havi 40 óra házimunkát reálisnak és életszerűnek találta, mindezekre tekintettel a mindenkor minimálbér alapján határozta meg 1.685.340 forintban a háztartási kisegítő költségének lejárt összegét, továbbá kötelezte az alperest 2021. február 1-jétől ezen a címen járadékként, havi 38.480 forint véghatáridő nélkül történő megfizetésére.

[14] Az elsőfokú bíróság az élelemfeljavítás és a dologi károk megfizetése iránt előterjesztett keresetet, a bizonyítottság hiánya okán utasította el. Megállapította, hogy bár a felperes a szakvélemény szerint élelemfeljavításra szorult a baleset követő évben a kórházi tartózkodásai idején, a perben nem ajánlott fel bizonyítást többszöri kioktatás ellenére sem a konkrét ellátás, étkezés költségei tisztázása érdekében. A speciális ruhaneműk és tisztálkodó szerek beszerzése, összege tekintetében sem tett tényállítást a felperes és bizonyítást sem ajánlott fel. Figyelemmel arra, hogy ezeket a kereseti követeléseket és az ehhez kapcsolódó tényállításokat az alperes vitatta, az elsőfokú bíróság a bizonyítottság hiánya okán nem látott lehetőséget a kereset szerinti marasztalásra.

[15] Az elsőfokú bíróság a közlekedési többletköltség címén igényelt kártérítési járadék iránti igényt részben találta alaposnak. Megállapította, hogy a felperes 2017. március 3-tól protézissel, illetve egy könyökmankóval kísérő nélkül alkalmas volt a tömegközlekedés igénybevételére. A felperes a szakértő számára és a perben sem adott elő részletes tényállítást arról, hogy pontosan mikor, milyen módon, kinek a segítségével tudott akár a tömegközlekedésben, akár személygépkocsi igénybevételével közlekedni. Az elsőfokú bíróság a felperes édesanyjának tanúvallomása alapján megállapította, hogy a felperesnek, illetve az édesanyjának nincs saját gépjárműve. Az alacsonypadlós tömegközlekedési eszközöket pedig köztudomásúan nem minden útvonalon lehet igénybe venni. A felperes a testsúly csökkenése miatt a végtagprotézisét nem tudja használni, kizárólag kerekesszékekben megoldott a mozgatása, amelyhez azonban gondoskodnia kell valakiről, aki vállalja a gépkocsival történő szállítását. Ilyenkor a felperes az üzemanyagköltséget megtéríti és kísérőről is gondoskodnia kell. Az ilyen jellegű közlekedés gyakoriságát az elsőfokú bíróság a felperes édesanyjának tanúvallomása alapján évi, kb. hat alkalomban határozta meg. A felperes ellentmondásos nyilatkozataira utalva azt állapította meg, hogy 2017. márciusa és 2019. novembere közötti időszakban alkalmas volt arra, hogy teljeskörűen igénybe vegye a tömegközlekedést. Erre az időszakra tehát nem volt bizonyított a gépjármű használat szükségessége. Nem értékelte a felperes terhére, hogy a későbbiekben a testsúlycsökkenése miatt kerekesszéke kényszerült és részben a járványhelyzettel összefüggésben nem volt lehetősége a protézisét javíttatni, annak a csonkhoz igazítása érdekében kórházi ellátást, segítséget igénybe venni. Az elsőfokú bíróság az Mt. 173. § (2) bekezdésében meghatározott általános kártérítés megfizetésének a feltételeit fennállónak találta és havi 5.000 forintban rendelkezett a közlekedési többletköltség, mint járadék összegéről. Ezzel összefüggésben külön rendelkezett a már lejárt, illetve a 2021. február 1-jétől fizetendő járadék megfizetéséről.

[16] Az elsőfokú bíróság a rezsi többletköltség iránti kárigényt szintén a bizonyítottság hiánya okán utasította el. E körben arra hivatkozott, hogy a felperesnek bizonyítania kellett volna legalább a szolgáltatóktól bekért adatokkal, vagy közüzemi számlákkal a baleset előtti és az azt követően felmerült költségeit az összehasonlítás érdekében. Ezt azonban felhívás ellenére sem bizonyította és kellően részletes tényállításokat sem tett, holott az ezzel összefüggő igazolások beszerzésének nem lett volna akadálya.

[17] Az elsőfokú bíróság a gyógyászati segédeszközök címén előterjesztett kárigényt azért utasította el, mert a felperest ezzel kapcsolatban az üzemi balesettel összefüggésben teljes társadalombiztosítási térítés illette meg az Ebtv. 54. § (1), (2) bekezdése szerint. Az a tény, hogy a felperes nem tudott a támogatás lehetőségéről, nem eredményezett kártérítési kötelezettséget az alperes oldalán.

[18] A felperes által igényelt gyógyszerek tekintetében az elsőfokú bíróság a társadalombiztosítás NEAK BÉVER listája adatait irányadónak tekintette. Ez alapján megállapította, hogy a felperes utoljára 2017. április 27-én váltott ki gyógyszert orvosi rendelvényre. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy a felperesnek nem kellett szednie, illetve nem szed vényköteles gyógyszereket. Az általa becsatolt gyógyszerári igazolást az egyes gyógyszerek áráról és indokoltságáról a bíróság nem találta elfogadhatónak a szakértő megállapításaival, illetőleg a gyógyszerek szedésének indokoltságát alátámasztó orvosi iratokkal szemben. Egyetlen olyan gyógyszer tekintetében állapította meg az alperes kártérítési felelősségét 2.060 forint összegben, amelyre vonatkozóan a társadalombiztosítás nem adott támogatást és annak kiváltása kétségtelenül a felperes balesetével, állapotával állt összefüggésben. Az elsőfokú bíróság nem találta bizonyítottnak a gyógyhatású készítmények, krémek, kiegészítők szedését, rendszeres használatát sem. Ezzel kapcsolatban szintén nem tett konkrét nyilatkozatokat a felperes és ennek következtében eredményes bizonyításra sem került sor. Mindezekre tekintettel a gyógyszerek árának megtérítése, illetőleg járadékként történő megfizetése iránti keresetet is elutasította a fenti összeget meghaladó részében.

[19] Az elsőfokú bíróság vizsgálta az alperes által teljesített korábbi kifizetéseket a lejárt összegek elszámolása körében. Ennek kapcsán megállapította, hogy a felek egyezően nyilatkoztak a baleset óta az alperes által, a felperes részére megfizetett összegekre, azonban annak célját, okát eltérően határozták meg. A beszámítás kérdését az elsőfokú bíróság a PK 34. sorszámú állásfoglalás és az 1/2011. (VII. 5.) polgári jogegységi határozatban foglaltak alapján értékelte. Kifejtette, hogy az alperes által a perindítást megelőzően, illetőleg a per során megfizetett valamennyi összeg beszámítható, a felperest az ítélet alapján megillető lejárt költségek tekintetében. Az alperes kifejezetten a baleset miatt fizetett a felperesnek rendszeresen, a balesetet követően, a tényleges kárainak enyhítése, megélhetése segítése céljából és önként teljesített az ideiglenes intézkedés kibocsátását megelőzően is. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely tiltaná az önként teljesített kifizetések beszámítását. Az elő- és részteljesítéseket a bíróság az ítélet meghozatalakor köteles elszámolni és ez alapján lehet meghatározni a károkozót terhelő marasztalási összeget. Ezzel szemben a felperes nem tudott megjelölni olyan jogszabályi hivatkozást, amely alapján az alperes által kifizetett összegek beszámítására ne lenne lehetőség. Az alperes által meghatározott és felperes által sem vitatott összeget az alperes ingyenesen juttatta a felperesnek, ezért azok beszámíthatóak voltak, figyelemmel az ideiglenes intézkedés alapján kifizetett összegekre is. Az elsőfokú bíróság a beszámítást csak a lejárt követelések és költségek vonatkozásában találta alkalmazhatónak, a jövőben esedékessé váló részletek, kifizetendő járadékok, illetőleg a sérelemdíj tekintetében nem. A sérelemdíj kapcsán arra is rámutatott, hogy az a személyiségi jog sértés kompenzálása a sérelmet szenvedett fél részére, tehát nem minősül kártérítésnek. Ezért annak ellenére, hogy az alperes önkéntes teljesítése a felperes kárainak enyhítésére, megélhetésének könnyítésére irányult, az kizárólag a felperesnek járó kártérítés összegéből volt levonható. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a lejárt követelésként megítélt összegekből levonta az alperes által teljesített, összesen

4.849.477 forintot. Kifejtette, hogy a túlfizetés összegét az alperes, a később esedékessé váló járadékok (háztartási kisegítő járadék és közlekedési többletköltség) összegébe beszámíthatja.

[20] Az elsőfokú bíróság a késedelmi kamat megfizetésére irányuló kerestet nem találta alaposnak. A sérelemdíj összegét illetően, a Ptk. 6:48. §-a, továbbá 6:534. § (1) bekezdése alapján, kifejtette, hogy azt az ítélelhozatal időpontjában fennállt értékviszonyok alapján határozta meg, ezért az alperes nem volt köteles késedelmi kamat megfizetésére. A lejárt összegű kártérítési igények tekintetében pedig azért nem látott lehetőséget késedelmi kamat megállapítására, mert az alperes azzal nem esett késedelembe, hiszen önként teljesített az ítélet meghozatala előtt, havi rendszerességgel, a lejárt követeléseket meghaladó összegben.

[21] Az elsőfokú bíróság a tanú2 tanúkenti meghallgatására, illetőleg az igazságügyi munkavédelmi szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt arra hivatkozva utasította el, hogy a beszerzett okirati bizonyítékok, a közigazgatási és a büntető eljárás során keletkezett iratanyag alapján a tényállás teljesszörően feltárható volt.

[22] Az elsőfokú bíróság a pertárgy értékét a Pp. 24. § (1) és (2) bekezdés a) pontja alapján határozta meg, mely során a keresettel érvényesített lejárt összegek és a járadékkövetelések egy évi értékét vette figyelembe. Megállapította, hogy a felperes a jogalap tekintetében teljes mértékben pernyertes lett, ugyanakkor az összecszerúséget illetően nagyobb részben pervesztesnek bizonyult, a sérelemdíj összege pedig eltúlzottnak minősült. Az elsőfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alkalmazásával a pernyertesség-pervesztesség arányát 50-50 %-osnak tekintette és ez alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél, a beavatkozóra is kiterjedően, maga viseli a saját perkoltségét.

A felperes fellebbezése

[23] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, melyben annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó érdemi döntés meghozatalát és az alperes perkoltségben történő marasztalását kérte. Azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság az alperes 100 %-os kártérítési felelősségét állapította meg, ezért a keresete jogalapja a kártérítési igények és a sérelemdíj körében is teljesszörően megalapozott. Az összecszerúséget illetően a Kúria Pfv.XX.715/2017/7. számú ítéletét kérte figyelembe venni azzal, hogy az övéhez hasonló sérülés esetén sérültil közrehatás ellenére is jelentős összeg megfizetéséről rendelkezett a bíróság.

[24] A felperes ezzel összefüggésben a baleset miatt elszenvedett sérüléseire, az orvosi kezelések során átéltil komoly fájdalokra, a súlyos és jelentős testi fogyatékkosságára hivatkozott. Kérte figyelembe venni az orvosszakértői véleményt, amelyből megállapítható, hogy folyamatosan életveszélyben van, a hosszadalmas kórházi kezelések pedig fizikailag és

lelkileg is igénybe vették és rendkívüli fájdalommal jártak. A baleset nyomán fogyatékosági támogatásra és rokkantsági ellátásra vált jogosulttá, sérülései véglegesek, életminősége jelentősen csökkent, amely a pszichés állapotát is hátrányosan befolyásolja.

[25] A felperes a sérelemdíj tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával, annak összegét a keresetben megjelölt 30.000.000 forintban kérte meghatározni és késedelmi kamatigényt is érvényesített. Ennek kapcsán kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak kizárólag a jogsértés tényét kellett figyelembe venni, egyéb tények bizonyítása nem volt indokolt. A kárenyhítési kötelezettséggel szemben, az elszenvedett sérülések önmagukban is indokolták a keresetben meghatározott összegű sérelemdíjat. Az egyik legalapvetőbb személyhez fűződő joga, a testi épséghez és az egészséghez való joga sérült, igen nagy traumát szenvedett el, a mai napig is vannak fájdalmai, fizikai munka végzésére alkalmatlan, folyamatosan csekély életkedvvel, depresszióval küzd. Az orvosi vélemény alátámasztotta, hogy önálló életvitelre nem alkalmas, önkiszolgáló képessége hiányzik és állapota véglegesnek minősül. Napi kiszolgáltatottságot él át. A balesetkor csupán 34 éves volt, az élettársi kapcsolata is a baleset következtében szűnt meg és új párkapcsolatot sem tud létesíteni fizikai állapota és lelki állapota okán. Mindezek alapján a keresetben meghatározott sérelemdíj alkalmas az őt ért valamennyi sérelem kompenzálására. Az összeg nem a jelenlegi ár- és értékviszonyok szerint lett megállapítva, ezért indokolt a kamat megfizetése is.

[26] Az ápolás, gondozás költségét illetően a felperes a keresetnek megfelelő érdemi döntés meghozatalát kérte azzal, hogy 2017. márciustól is kérte az alperes kötelezését a napi 1.000 forintnak megfelelő gondozási költség járadékként történő megfizetésére. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy folyamatosan, naponta hosszabb időre van szüksége segítségre az öltözködés, a tisztálkodás, a kíséret során. Ez az állapot tette szükségessé az édesanyjával történő összeköltözést is. 2017. márciusától nem változott az állapota, illetve az igazságügyi orvosszakértői véleményben megállapított önálló életvitel nem azonos a segítség nélküli életvitellel. Édesanyja tanúvallomása alátámasztotta, hogy a maradványállapot is indokolja a napi segítséget, ápolást, gondozást.

[27] A háztartási kisegítő költségét illetően a felperes annyiban vitatta az elsőfokú ítéletet, hogy az abban megállapított 38.480 forint összegű járadék helyett 50.000 forintban kérte megállapítani annak összegét. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy még a könnyű házimunkát sem tudja önállóan, egyedül elvégezni. A vásárlásokra elkíséri az édesanyját, ha erre mód van, de azt sem önállóan végzi. Abban az időszakban, amikor egyedült élt a balesetet követően, akkor is csak könnyebb házimunkát végzett. Korábban azokat az élettársa látta el, jelenleg pedig az édesanyja végzi. Álláspontja szerint az a tény, hogy a volt élettársát nem volt lehetőség tanúként meghallgatni a perben, nem jelenti azt, hogy korábban képes volt valamennyi házimunka ellátására, hiszen emiatt kellett összeköltöznie az édesanyjával is, aki a tanúvallomásában heti 10 órában jelölte meg átlagban a házimunka időtartamát. Valójában ez az időszak sem fedezi azt a sok házimunkát, tevékenységet, amely indokolt és szükséges az állapotával összefüggésben. A kialakult ítélkezési gyakorlatra hivatkozva kérte felemelni 50.000 forintra a járadék összegét, mivel álláspontja szerint önmagában a sérülései bizonyítják a magasabb összeg indokoltságát. A lejárt összegek tekintetében 2.400.000 forintban határozta meg a marasztalási igényét.

[28] Az élelemfeljavítás tekintetében a felperes fellebbezésében arra hivatkozott, hogy tett konkrét tényállítást az élelemfeljavításra. A szakértő pedig elfogadhatónak találta, hogy a balesetet követő egy évben a leromlott fizikai és lelki állapota miatt indokolt volt az élelemfeljavítás, vagyis bizonyította a perben a kereseti előadását. A feljavított étkezést napi szinten az élettársa biztosította, aki naponta járt be a kórházba. A szakvéleményre tekintettel azonban nem volt jelentősége a bizonyítottság körében annak, hogy az élettársa külföldön tartózkodik, ezért nem tudott tanúvallomást tenni. Az élelemfeljavítás címén ezért a keresetben megjelölt 365.000 forint megtérítésére kérte kötelezni az alperest, a késedelmi kamattal együtt.

[29] A szakértői vélemény alapján az is megállapítható volt, hogy a kórházi tartózkodás idején jobb minőségű ruhaneműket és tisztálkodási szereket kellett beszerezni, figyelemmel a sérülések jellegére. Ez már önmagában bizonyította a dologi kiadások indokoltságát, ezért a kereseti kérelemnek megfelelően 54.000 forintban kérte az alperes marasztalását az elsőfokú ítélet megváltoztatásával.

[30] A közlekedési többletköltség tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatását a felperes arra alapítva kérte, hogy gyakrabban és hosszabb időszakban vált szükségessé a gépkocsival történő közlekedés, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság figyelembe vette. Mivel kerekesszékekben közlekedik, ezért nem tudja korlátlanul használni a tömegközlekedést, az egyébként is nagyobb szorongással jár számára. A tanúvallomással ellentétben nem évi 6, hanem heti 3-4 alkalommal van szükség különböző távolságokra gépkocsi igénybevételére, kíséreléssel együtt. Ez abban az időszakban még inkább indokolt volt, amikor vidéken tartózkodott. Álláspontja szerint a sérülése jellege önmagában is indokolja a gépkocsihasználat szükségességét. Az édesanyja tanúvallomása azért nem volt releváns, mert kizárólag az együttlakás óta eltelt időre tudott nyilatkozni. Mindezekre tekintettel a közlekedési többletköltség iránti járadékot is a kereset szerint 2017. márciusától kérte megállapítani, havi 30.000 forintban, a lejárt összeget 1.840.000 forintban határozta meg.

[31] A rezsiköltségeket illetően a felperes az elsőfokú ítélet megváltoztatásával, havi 10.000 forint járadék általános kárként történő megítélését kérte. E körben arra hivatkozott, hogy a baleset óta eltelt időszakban több helyen lakott, különböző értékű és jellegű lakáshasználati kiadások terhelték, a közüzemi szolgáltatásokat (fűtés, áram, víz) azonban nyilvánvalóan nagyobb mértékben használja, mivel folyamatosan otthon tartózkodik. Ennek a nagyságrendjét azonban a folyamatos költözések miatt nem tudta bizonyítani, ezért álláspontja szerint lehetőség lett volna az általános kár megállapítására. Az általa bérelt lakások tulajdonosai nem bocsátottak rendelkezésre számlákat, ezért nem volt összehasonlítási alap a baleset előtti és baleset utáni rezsiköltségek megállapítása érdekében.

[32] A gyógyászati segédeszközökkel kapcsolatos ítéleti rendelkezést a felperes fellebbezésében nem vitatta. A gyógyszerköltségek tekintetében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával általános kárként havi 10.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az

alperest. E körben arra hivatkozott, hogy a keresetlevél mellékleteként részletes gyógyszerlistát készített, amit a háziorvos, illetőleg a gyógyszerértár állított össze. A lista az orvosszakértői véleményben rögzített állapotával összhangban tartalmazta az alkalmazandó gyógyszereket. A balesettel összefüggő sérülései következtében megrendült az immunrendszere, folyamatosan fájdalomcsillapításra, illetőleg pszichés támogatásra szorul, regenerálószereket, vitaminokat, nyugatót és altatót kell szednie változó gyakorisággal. Álláspontja szerint a bíróság a bizonyítottság hiányát annak ellenére a terhére értékelte, hogy nagyon súlyos balesetet szenvedett el és ez a kialakult állapota az életkedvét is hosszú időre elvette. A pszichiátriai és pszichológiai kezelések ellenére sem volt életkedve, amit kért figyelembe venni a kárenyhítés és a bizonyítás eredményességének értékelésekor. Az állapota miatt nem tudta a személyes előadásai során konkrétan megnevezni, hogy milyen gyógyszereket szedett, mert mindez szinte érdektelen volt számára az elszenvedett sérülések miatt.

[33] A felperes fellebbezésében a beszámítási kifogással kapcsolatban is az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte, mivel álláspontja szerint kizárólag az ideiglenes intézkedés alapján bizonyítottan megfizetett 2.101.477 forint volt beszámítható az elsőfokú bíróság által megítélt kártérítéssel szemben. Fenntartotta ezzel összefüggésben azt a hivatkozását, hogy az alperes a balesetet követően, azért fizetett önként havonta a számára, mert így kívánta kompenzálni azt, hogy csak napi 4 órára vonatkozott a munkaszerződése, tehát ez alapján kapta a baleseti táppénzt is. Az alperes tehát a baleseti táppénz 8 órás munkaidőre történő kiegészítése érdekében fizetett, ezért nem lehetett ezt az összeget beszámítani, mivel az nem a kár rendezésére irányult. Az alperes ügyvezetője a bíróság idézése ellenére nem jelent meg vallomást tenni, ezzel akadályozta a körülmények tisztázását.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[34] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perkoltségben történő marasztalását kérte.

[35] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság részletes és hosszadalmas bizonyítási eljárás alapján állapította meg a tényállást, amely során több alkalommal is figyelmeztette a felperest a bizonyítási kötelezettségére, a bizonyítottság hiányának a következményeire. A felperes ennek ellenére nem tett eleget a bírósági felhívásnak. Az elsőfokú bíróság az ítéletet rendkívüli részletességgel indokolta, aprólékosan megmagyarázta a döntés indokait, ami a bírósági gyakorlattal is teljes mértékben összhangban állt, így az jogszerű volt.

[36] A fellebbezés érdemét illetően kifejtette, hogy a felperes súlyosan elmulasztotta a kárenyhítési kötelezettségét, amelyre az elsőfokú bíróság kellő részletességgel és alaposan kitért. A felperes nem ment vissza az utókezelésekre, nem vette igénybe a pszichológusi, ideggyógyászati segítséget, a gyógytornászt sem, ezzel függött össze, hogy a végtagprotéziséből is kifogyott. A munkakeresési lehetőségek körében sem járt el

körültekintően, mert nem tanult tovább, illetve nem keresett olyan munkát, amelyet pl. otthonról, számítógépről végezhetne. Nem élt az ingyenes gyógyszerkiváltás lehetőségével, illetve nem is szedte be a számára előírt gyógyszereket. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíj összege a bírósági gyakorlatnak megfelelő volt, sőt azt meghaladó mértékben lett megállapítva, annak ellenére, hogy a felperes a perben az átlagoshoz képest súlyosabb, extra körülményeket, átlagon felüli érdeksérelmet bírói felhívás ellenére sem bizonyított.

[37] Az ápolás és gondozás költségét illetően a tanúvallomás alátámasztotta, hogy a felperes 2017. márciusa óta, csak minimálisan szorul segítségre. Az elsőfokú bíróság ezt figyelembe véve határozta meg a napi gondozás szükségletének időtartamát és az összecszerülésre vonatkozó döntést is részletesen indokolta.

[38] A szakértői vélemény szerint 2017. márciusától már nem volt indokolt a felperes számára háztartási kisegítő igénybevétele, ennek ellenére az elsőfokú bíróság az általános élettapasztalatra hivatkozva a felperesre méltányosan állapította azt meg és ezt a döntést az alperes elfogadta. Azonban az összecszerülés felemelésére irányuló felperesi fellebbezés semmiképp nem volt megalapozott. Az élelemfeljavítás és a dologi károk tekintetében a felperes elmulasztotta a bizonyítási kötelezettségét, ezt az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a kereset elutasítása körében.

[39] A közlekedési többletköltséggel kapcsolatban a felperesi keresetben előterjesztett igény nem állt összhangban a valós helyzettel. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a felperes édesanyja tanúvallomása alapján állapította meg, hogy egy kb. egy éves időtartam alatt hányszor kerül sor gépkocsi igénybevételére. Ez alapján méltányosan eljárva határozta meg ezen a jogcímen a járadék összegét, általános kárként.

[40] A gyógyszerköltség érvényesítése kapcsán kérte figyelembe venni, hogy a felperest 100 %-os társadalombiztosítási támogatás illette meg. A kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, hiszen sem a gyógyszer, sem a gyógyászati segédeszköz ellenértékét nem a társadalombiztosítás terhére érvényesítette. Nem váltotta ki a számára szükséges étrendkiegészítőket, krémeket, gyógyhatású készítményeket, ugyanakkor ezekre vonatkozóan kártérítési igényt érvényesített az alperessel szemben, annak ellenére, hogy ilyen jellegű gyógyászati készítmények kiváltását a bíróság által beszerzett lista nem támasztotta alá. Mindez súlyosan rosszhiszemű pervitel volt. A rezsiköltségekkel kapcsolatban az elsőfokú bíróság szintén helyesen értékelte a bizonyítottság hiányát. Figyelembe véve az elsőfokú eljárás időtartamát is arra a felperesnek lett volna lehetősége.

[41] Az elsőfokú bíróság az általa teljesített kifizetéseket is helyesen számolta el, mivel a baleset óta önként, folyamatosan támogatta a felperest, amellyel lényegében „előzetes” kártérítést biztosított. Az alperes a perköltség tekintetében kérte figyelembe venni,

hogy az elsőfokú bíróság a felperesre méltányosan határozta meg a pernyertesség-pervesztesség arányát, amit szintén tudomásul vett.

A beavatkozó fellebbezési ellenkérelme

[42] A beavatkozó fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben történő marasztalását kérte.

[43] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogi következtetések levonásával érdemben is jogszerű döntést hozott.

[44] Az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a követelés jogalapját és sérelemdíj tekintetében a bírósági gyakorlatnak megfelelően foglalt állást, értékelve a kárenyhítési kötelezettség jelentőségét. A felperes részben tett eleget a kárenyhítés kötelezettségének, ezért a 25%-os közrehatása megállapítható volt. Konkrét jogeset kapcsán arra hivatkozott, hogy magasabb összeg megállapítása ilyen jellegű sérülés esetén nem indokolt.

[45] A felperes fellebbezésében foglaltak részben ellentétben álltak a korábbi nyilatkozataival és a bizonyítás eredményével is. A dologi kiadások körében az elsőfokú bíróság helyesen értékelte több kérdésben a bizonyítottság hiányát, a gyógyszer költségek tekintetében pedig, a társadalombiztosítási támogatásnak is jelentőséget kellett tulajdonítani.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[46] A felperes fellebbezése részben alapos.

[47] Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást a bizonyítékok okszerű, logikus, teljeskörű, kimerítő, alapos értékelésével helyesen állapította meg, a releváns jogszabályok alkalmazásával, helyes jogi következtetések levonásával túlnyomó részt megalapozott döntést hozott, a sérelemdíj összegének meghatározása kivételével.

[48] A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása körében alapvető jelentőséget tulajdonított az elsőfokú ítéletben is hivatkozott, a bizonyítás kötelezettségével összefüggő, a Pp. 164. §-ában meghatározott rendelkezéseknek. Az Mt. 166. § (1) bekezdése értelmében a

kárigény érvényesítésekor a munkavállaló bizonyítja a munkaviszony fennállását, a kárát és a kár munkaviszonnyal fennálló okozati összefüggését. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a Pp. bizonyítási teherrel összefüggő szabályaira is figyelemmel, hogy a felperesnek a vagyoni kárigényei tekintetében nem csupán az alperes kártérítési felelősségének fennállását, hanem az egyes konkrét károk mibenlétét, azok összepszerűségét, a balesettel fennálló okozati összefüggését is bizonyítania kellett. Az egyes költségek indokoltsága és a balesettel fennálló okozati összefüggés szakértő útján, a konkrét költségek felmerülése, a kiadások összege pedig tanúval, vagy egyéb módon okirattal (pl. számlával) bizonyítható. Ebből következően, önmagában az orvosszakértői vélemény megállapításai, még a felperes egészségi állapotára tekintettel sem mentesítették őt az egyes jogcímenek érvényesített kárigényei teljeskörű bizonyítása alól. Ehhez alapvetően szükséges lett volna alapos, részletes tényállítás megtétele (pl. a konkrét rezsiköltségekről, az egyes beszerzett ruhaneműkről, azok áráról, az utazások okairól gyakoriságáról, a segítőkről, a megtérített benzinköltségről), majd ehhez kapcsolódóan kellett volna iratokat csatolni vagy tanúvallomás útján alátámasztani az egyes tényállításokat. Az elsőfokú bíróság a 23.M.534/2017/38. sz. jegyzőkönyvben, majd az alperes vitatására tekintettel a 27. M.70.050/2020/92. sz. jegyzőkönyvben jogcímenként is felhívta a felperest a keresetben foglaltak bizonyítására.

[49] Mindezekre tekintettel a gondozási költségeket illetően az ítéltábla, azért nem látott lehetőséget a fellebbezés alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatására, mert a felperes nem hivatkozott olyan bizonyítékra, amely alapján a 2017. márciusát követő időszakra megállapítható lett volna a napi szintű, rendszeres, járadékigényt megalapozó szükséglete a gondozás, vagyis az öltözés, tisztálkodás, kíséret vonatkozásában. A felperes ezzel kapcsolatban nem, illetve nagyon hiányos tényállításokat tett, de a meghallgatott tanú vallomása sem támasztotta alá aggálytalanul, hogy napi szintű gondozásra szorul.

[50] A háztartási kisegítő tekintetében a felperes az elsőfokú ítéletben meghatározott összepszerűséget vitatta, azonban nem adta indokát annak, hogy mi alapján kéri az elsőfokú bíróság által megállapított 38.480 forint helyett, 50.000 forintban megállapítani a járadék összegét. Az elsőfokú bíróság körültekintően, valamennyi releváns körülményt értékelve alapos indokát adta annak, hogy a háztartási munkák kapcsán miért a minimálbért veszi alapul. A felperes ettől eltérő összepszerűséget nem igazolt, ellentétben például a gondozással kapcsolatban előterjesztett keresetével, amelynél a Kék Angyal Házibeteg Ápoló Szolgálat árlistáját tekintette irányadónak. Összepszerűségre vonatkozó bizonyíték és tényállítás hiányában, tehát nem volt lehetőség az elsőfokú ítélet megváltoztatására.

[51] Az élelem feljavítás és a kórházi tartózkodás idején beszerzett ingóságok ellenértékét illetően a másodfokú bíróság azért találta alaptalannak a felperes fellebbezését, mert a felperes egészségi állapota, nem vitatottan súlyos sérülései, testi és pszichés nehézségei nem mentesíthetik a polgári perben a bizonyítás kötelezettsége alól. Önmagában az a tény, hogy a szakvélemény szerint a felperesnek szüksége volt a balesetet követő évben élelemfeljavításra, illetve az állapota alapján életszerűnek tekinthető, hogy bizonyos ruhaneműkre és tisztálkodó szerekre is szüksége volt, még nem pótolja a tényállítás és a konkrét összegek felmerülésének bizonyításával kapcsolatos kötelezettséget. A felperesnek részletesen közölnie kellett volna, hogy milyen ételek, milyen ruhák beszerzése, megvásárlása, elkészítése vált szükségessé, ezek kinek, milyen költséget jelentettek, mely

időszakban és ezt a szükséghez képest bizonyítania is kellett az alperesi vitatás okán. A felperest az sem mentesítette a bizonyítás kötelezettsége alól, hogy az akkori élettársa tanúkénti meghallgatására a folyamatos külföldi tartózkodás miatt nem látott lehetőséget.

[52] A közlekedési járadék tekintetében szintén alaptalan volt a felperes fellebbezése, mivel a perben rendelkezésre álló orvosszakértői véleménnyel szemben a felperes nem jelölt meg olyan bizonyítékot, amely alapján a 2017. március és 2019. november közötti időszakban a protézishasználatra tekintettel a tömegközlekedés használatának kizártsága, jelentős akadályozottsága megállapítható lett volna. A felperes fellebbezésében vitatta édesanyja tanúvallomását a gépkocsihasználat gyakoriságát illetően, ezzel szemben azonban részletes, minden körülményre kiterjedő tényállítást nem tett ezzel összefüggésben és olyan bizonyítékot sem jelölt meg, amely alkalmas volt a tanúvallomásban megjelölt gyakoriság megcáfolására. Az elsőfokú bíróság – egyéb bizonyíték hiányában - a tanú vallomását vette figyelembe és azt helytállóan értékelve állapította meg a gépkocsihasználat indokoltságát, gyakoriságát és a felperesre méltányosan alkalmazta az általános kár szabályait a járadék megállapításakor. Az elsőfokú bíróság által ekként megállapított járadék fizetése időpontjának és összegének megváltoztatására mindezekre tekintettel, a fellebbezés alapján nem látott lehetőséget az ítéltábla.

[53] A rezsiköltség tekintetében sem mentesítette a felperest a bizonyítás kötelezettsége alól az a tény, hogy a balesetet követően sokszor kényszerült lakóhelyét megváltoztatni és ez nehezítette számára a bizonyítást. A felperes baleset folytán bekövetkezett állapota sem mentesítette őt a polgári perben a tényállítási, bizonyítási kötelezettség alól. Ennek érdekében a konkrét kár bekövetkezésére, összepszerúségek feltüntetésével, okirati vagy tanúbizonyítás felajánlásával a felperesnek kellett volna nyilatkoznia.

[54] A gyógyszerköltségekkel kapcsolatban szintén helyesen vontta le azt a következtetést az elsőfokú bíróság, hogy a felperes részben a társadalombiztosítás által támogatott gyógyszerek megtérítését kérte, részben pedig maga sem tett egyértelmű tényállítást és nem csatolt bizonyítékot azzal kapcsolatban, hogy havi rendszerességgel, konkrétan milyen gyógyszerek szedése, beszerzése indokolt a balesettel összefüggésben. A felperes tényállításai részben hiányosak voltak, illetve maga is azt adta elő, hogy többször is mellőzte a gyógyszerek szedését. A felperes édesanyjának tanúvallomása, aki havi 10.000 forintban jelölte meg a vitaminok és gyógyszerekkel kapcsolatos kiadást, egyéb konkrétumok (pl. számlák és az orvosi szakvélemény által alátámasztott indokoltság) hiányában nem tette lehetővé ezen a jogcímen járadék megállapítását.

[55] Az ítéltábla nem találta alaposnak a felperes fellebbezését a felek közötti elszámolás kérdésében sem. Ezzel összefüggésben jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes csupán állította, az őt jogszerűen megillető táppénz biztosítása érdekében került sor a balesetet követő időszakban az alperesi önkéntes kifizetésekre. Az írásbeli munkaszerződéssel ellentétes tények, körülmények bizonyítása azonban a felperest terhelte. Az alperes által a balesetet követően kifizetett összegeket a felek egyezően határozták meg, ellentétes tények

bizonyítása hiányában, azokat a balesettel összefüggésben a felperes megélhetése körében, illetve az ideiglenes intézkedés alapján kifizetett alperesi önkéntes teljesítésnek kellett tekinteni. Ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan rendelkezett az alperesi kifizetések beszámításáról a lejárt kártérítési összegek tekintetében.

[56] Az ítéltábla a sérelemdíj összegszerűsége vonatkozásában részben alaposnak találta a felperes fellebbezését. A felperes a mérlegelés szempontjait vitatva kifejtette fellebbezésében, hogy kárenyhítést tévesen vizsgálta az elsőfokú bíróság és nem az ítélkezési gyakorlat szerint határozta meg az összegszerűséget. Nem megfelelően értékelte, hogy a baleset következtében súlyosan fogyatékos lett és mindez rendkívül hátrányos következményekkel járt az életvitelére.

[57] Az elsőfokú bíróság figyelembe vette a sérelemdíj összegét növelő tényezőket, ennek körében megfelelően értékelte a felperes súlyos állapotát, az általa elszenvedett pszichés, lelki és testi fájdalmakat, sérüléseket, a munkaképessége akadályozott voltát. Figyelembe vette a szabadidős tevékenységei akadályozottságát, az életvitelére jelentős elnehezülést azt, hogy a családi és érzelmi életében, milyen hátrányos következmények valósultak meg a baleset következtében. Az elsőfokú bíróság a pszichés károsodást is figyelembe vette, ugyanakkor a felperes kárenyhítési kötelezettsége részbeni elmulasztásának túlzott jelentőséget tulajdonított a sérelemdíj összegének meghatározásakor. A felperes valóban nem élt a rehabilitációs lehetőségekkel és önerőből nem képes visszakérülni a munkaerőpiacra sem, amit a fizikai munkavégzésre jogosító képesítése mellett nehezít a pszichés állapota is. Azonban a felperes egészséghez, teljes testi- lelki épségéhez fűződő személyiségi joga olyan súlyosan sérült, amely következményeket csak részben tud enyhíteni az utógondozásban történő részvétel. A súlyos testi fogyatékos, az egyik kéz funkcióinak jelentős korlátozottsága nem csak a munkavégzési képességet, hanem a mindennapi élet legalapvetőbb eseményeit is alapvetően befolyásolja. A felperes nem csak fizikai korlátozottságot, hanem súlyos esztétikai romlást is kénytelen elviselni. A folyamatos kiszolgáltatottság ugyan csekélyebb a kezdeti időszakhoz képest, de folyamatosan jelen van az életében. A párkapcsolata is a balesettel összefüggésben ment tönkre, amit az alperes sem vitatott. Új kapcsolat kialakítása pedig nem nyilvánvalóan rendkívül nehezített számára.

[58] A sérelemdíj összegének meghatározásakor a Ptk. 2:52.§ (3) bekezdése alapján a jogsértéssel összefüggő releváns körülmények részben eltérő értékelésével az ítéltábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes baleset következtében elszenvedett személyiségi jogsértéssel összefüggő sérelmei kompenzálására az elsőfokú ítéletben meghatározottól nagyobb összeg alkalmas. Ennek során a kárenyhítés részbeni elmulasztásával szemben nagyobb jelentőséget tulajdonított a jogsértés sértettre és környezetére gyakorolt hatásának. Az ítéltábla a sérelemdíj kompenzációs funkciójára figyelemmel a felperes maradandó sérüléseinek, állapota végleges voltának tulajdonított alapvető jelenetőséget, mert mindez a felperes életét rendkívül súlyosan és hátrányosan befolyásolta (Mfv.X.10.161/2020/8.). A felperes fiatal életkorban szenvedte el a súlyos, 75%-os mértékű egészségkárosodását. A láb amputáció a mozgásában, a kezujjak amputálása a manuális tevékenységekben jelent jelentős, élethosszig fennálló korlátozottságot. Mindez nem csupán a közlekedésre, a szabadidős tevékenységekre, hanem a munkaképességre is jelentős hatással van. A felperes társadalmi életben való részvétele, párkapcsolati lehetőségei is súlyosan elnehezültek. Fizikai állapota

szükségszerűen befolyásolja az érzelmi terhelhetőségét, illetve a pszichés állapotát is, amely szakértő által igazoltan az össz- szervezeti egészségkárosodáson belül 15%-os mértékű. Sérelemdíj megállapításakor kármegosztásnak nincs helye (Mfv.X.10.064/2020/4.), a sértetti közrehatás azonban értékelhető. Jelentőséget tulajdonított e körben az ítéltábla annak, hogy jelen ügyben a károsodást előidéző baleset bekövetkezésében a felperes vétlen volt, az alperest teljes mértékben terhelte a kártérítési felelősség (Mfv.X.10.107/2020/7.). A felperes terhére a már bekövetkezett károk enyhítésével kapcsolatban lehetett megállapítani, hogy nem használt ki minden lehetőséget a pszichés állapota javítása, vagy képzési lehetőségek felkutatása érdekében, azonban ennek túlzott jelentőseget tulajdonított az elsőfokú bíróság a felperes terhére.

[59] Az elsőfokú bíróság a kamatfizetési kötelezettség mellőzésének helytálló indokát adta, ezért a fellebbezés alapján e körben nem látott lehetőséget az ítéltábla az elsőfokú ítélet megváltoztatására, sem a sérelemdíj, sem a vagyoni károk vonatkozásában.

[60] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezéssel érintett rendelkezések tekintetében - a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a sérelemdíj mértékét 20.000.000 forintra felemelte.

[61] Az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték és eljárási költségek (szakértői díj) összegének megváltoztatása a Pp. 253.§ (3) bekezdése alkalmazásával a sérelemdíj összegének megváltoztatására tekintettel volt indokolt, figyelemmel az illethekekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 42.§ (1) bekezdésének a) pontjára és a Pp.75.§ (1) bekezdésére és 81.§-ára.

Záró rendelkezések

[62] A felperes fellebbezése részben vezetett eredményre, mert 5 millió forint tekintetében lett pernyertes. A fellebbezése nem vezetett eredményre a további 10 millió forint sérelemdíj, az ápolási járadék (havi 30.000.-), a háztartási járadék felemelése (havi 11.520.-forinttal), az élelem feljavítás (365.000.-), a ruházati, tisztálkodási költségek (54.000), a közlekedési járadék felemelése (havi 25.000.-forinttal), a rezsiköltség (havi 10.000 járadék) és a gyógyszerköltség (havi 10.000. járadék) tekintetében.

[63] A fellebbezési eljárásban irányadó pertárgyértéket a másodfokú bíróság a Pp. 24.§ (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján – a járadék igények egy évi értékét figyelembe véve – határozta meg. Ez alapján a felperes összesen 11.457.240 forint összegben lett pervesztes a másodfokú eljárásban, ami a következő tételek alapján lett meghatározva: 10 millió forint+ 12X30.000+12X11.520+365.000+54.000+25.000X12+10.000X12+10.000X12 forint, a fent hivatkozott jogcímek és összegszerűségeik alapján).

[64] Az alperes és az alperesi beavatkozó 60%-ban lett pernyertes a fellebbezési eljárásban, ezért a másodfokú bíróság indokoltnak találta a felperes másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését a Pp.78.§-a alapján. Ennek során mérlegeléssel határozta meg a perköltség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VI. 22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján, figyelemmel a pernyertesség- pervesztesség arányára, a jogi képviselők által a fellebbezési eljárásban előterjesztett nyilatkozatokra.

[65] A felperest terhelő az Itv. 39.§ (1) bekezdése és 46.§ (1) bekezdése alapján meghatározott fellebbezési illetéket az állam viseli a felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel, a jelen perben alkalmazandó, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13-14. §-a alapján. Az alperes az Itv.46.§ (1) bekezdése alapján a sérelemdíj felemelt összegéhez igazodó mértékű fellebbezési illeték megfizetésére köteles.

Budapest, 2021. szeptember 23.

dr. Orosz Andrea s. k.
a tanács elnöke

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.
előadó bíró

dr. Szalai Beatrix s. k.
bíró